

Sygn. akt V CZ 108/10

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Przemysława Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w O.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 marca 2011 r.,
zażalenia powoda na postanowienie w przedmiocie kosztów procesu zawarte
w wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 26 sierpnia 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd drugiej instancji oddalając apelację powoda zasądził od niego na rzecz strony pozwanej 2700 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, nie znajdując podstaw do zastosowania dobrodziejstwa z art. 102 k.p.c. Stwierdził, że przepis ten nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając sądowi ich kwalifikację w kontekście całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Do kręgu tych okoliczności zaliczył fakty związane z przebiegiem samego procesu jak i stan majątkowy powoda, uznając, że sam stan majątkowy powoda nie może być taką okolicznością. Okoliczność, że powód aktualnie nie dysponuje żadnym majątkiem uniemożliwia jedynie ewentualną egzekucję, a nie obowiązek poniesienia kosztów w stosunku do przeciwnika procesowego.

Powód w zażaleniu na postanowienie co do kosztów procesu wniósł o jego uchylenie, względnie o uchylenie i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania, zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie. W uzasadnieniu zażalenia akcentuje okoliczność, że sprzeczne z zasadami słuszności jest obciążanie powoda kosztami w sytuacji braku dochodów oraz możliwości zarobkowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie, chociaż z innych przyczyn aniżeli wskazane w jego uzasadnieniu.

Ustalenie, czy w okolicznościach sprawy zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione” (art. 102 k.p.c.), a więc zasługujące na miano wyjątkowych zależy od swobodnej oceny sądu, który powinien przede wszystkim kierować się poczuciem własnej sprawiedliwości (postanowienie SN z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 87/09, niepubl.; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.; wyrok SN z 15 lipca 2004 r., V CK 648/03, niepubl.).

Jednakże ocena, czy w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. musi obejmować wszystkie okoliczności mogące mieć wpływ na podjęcie decyzji jurysdykcyjnej na podstawie tego przepisu, wśród których będą zarówno fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji

życiowej strony, oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie z dnia 17 marca 2010 r., II CZ 105/09, niepubl.; postanowienie SN z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 51/09, niepubl.). Tak też rozumie je Sąd Apelacyjny na str. 9 in fine i s. 10 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wywodząc, iż sam stan majątkowy powoda, a więc element jego sytuacji życiowej, nie może być wystarczającą okolicznością rozstrzygającą o stosowaniu art. 102 k.p.c.

Jednakże pomimo tej prawidłowej interpretacji art. 102 k.p.c., Sąd Apelacyjny nie wyjaśnił jakie to konkretne okoliczności składające się na fakty związane z przebiegiem procesu przemawiały w jego ocenie przeciwko zastosowaniu art. 102 k.p.c., ponieważ trudno uznać za takie fakty stwierdzenie tego Sądu, że powód wszczynając przegrany proces powinien liczyć się z kosztami ponoszonymi przez drugą stronę.

W tej sytuacji zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli i tylko z tego powodu należało je uznać za co najmniej przedwczesne. Szczególnie uzasadnione okoliczności w rozumieniu art. 102 k.p.c. odnoszą się także do procesowego i wychowawczego znaczenia instytucji kosztów procesu i dopiero jednoznaczne ich wyartykułowanie pozwoli na poprawną ocenę, czy odmowa zastosowania art. 102 k.p.c. była prawidłowa (postanowienie SN z dnia 26 października 2006 r., V CSK 363/06, niepubl.).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.